

NÁHRADA TROV KONANIA VO VZŤAHU MEDZI ŽALOVANÝMI NAVZÁJOM

V kontradiktórnom postavení môžu byť vždy len žalobca voči žalovanému a naopak, nikdy to tak nebude vo vzťahu žalobca voči druhému žalobcovi alebo žalovaný voči ďalším žalovaným v určitom konaní. Vyplýva to už zo samotnej podstaty sporového konania.

Ak teda žalovaný za žiadnych okolností nebude v sporovom konaní v kontradiktórnom postavení voči druhému žalovanému, potom je zrejmé, že nemožno urobiť ani ten záver, že je jeden žalovaný úspešný voči druhému žalovanému. Úspech vo veci sa bude vždy posudzovať len vo vzťahu žalobca – žalovaný, keďže ho možno posudzovať len medzi stranami, ktoré stoja proti sebe.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 371/2022 z 26. januára 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **North Slovakia Camion s. r. o.**, Nábřežie Oravy 534/6, Dolný Kubín, IČO 31 613 179, zastúpenej právnym zástupcom – Advokátska kancelária Pacalaj, Palla a partneri, s. r. o., Námestie SNP 3, Trnava, IČO 36 857 548, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo výroku o trovách dovolacieho konania č. k. 1Cdo/132/2019 z 23. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Výrokom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/132/2019 z 23. februára 2022, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky priznal žalovanému v 2. rade voči sťažovateľke nárok na náhradu trov dovolacieho konania, **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Výrok uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/132/2019 z 23. februára 2022, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky priznal žalovanému v 2. rade voči sťažovateľke nárok na náhradu trov dovolacieho konania, **zrušuje a vec** v rozsahu zrušenia **v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške **738,47 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 371/2022-29 z 23. júna 2022 bola prijatá na ďalšie konanie ústavná sťažnosť sťažovateľky doručená ústavnému súdu 13. apríla 2022, v ktorej sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a to v časti namietajúcej výrok uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeného v záhlaví tohto nálezu (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ktorým najvyšší súd rozhodol o trovách dovolacieho konania. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka bola žalovaná v konaní o žalobe žalobcu – Ing. D. Š. (ďalej len „žalobca“) voči sťažovateľke ako žalovanej v 1. rade a Ing. P. O. ako žalovanému v 2. rade o zaplatenie 168 717,81 eur s príslušenstvom. Podaná žaloba bola žalobcom odôvodnená uzatvorenými zmluvami o pôžičke, na základe ktorých žalobca ako veriteľ poskytol sťažovateľke (ako dlžníkovi) pôžičky v celkovej výške 300 000 eur s 9 % ročným úrokom. S výnimkou poslednej zmluvy o pôžičke z 30. januára 2012 žalovaný v 2. rade uzatvoril so žalobcom vo vzťahu k týmto pôžičkám dohody o pristúpení k záväzku. Ku dňu podania žaloby bola žalobcovi uhradená časť pôžičiek vo výške 85 400 eur a úroky z poskytnutých pôžičiek.

3. Žalovaný v 2. rade ako konateľ dlžníka (sťažovateľky) a pristupujúci dlžník podľa uzatvorených dohôd o pristúpení k záväzku uzatvoril dohody o uznaní dlhu podľa § 558 a nasl. Občianskeho zákonníka, v ktorých potvrdil dlh sťažovateľky a žalovaného v 2. rade (ako pristupujúceho dlžníka) voči žalobcovi.

4. Okresný súd Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 6C/56/2017 z 15. mája 2018 rozhodol tak, že:

- a) Sťažovateľka a žalovaný v 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 114 600 eur s 9 % úrokmi z omeškania ročne zo sumy 64 600 eur od 7. novembra 2014 do 25. marca 2015, zo sumy 36 600 eur od 26. marca 2015 do 19. mája 2015, zo sumy 14 600 eur od 20. mája 2015 do zaplatenia, zo sumy 50 000 eur od 7. novembra 2014 do zaplatenia a zo sumy 50 000 eur od 7. novembra 2014 do zaplatenia;
- b) vo vzťahu k nároku uvedenému vo výroku I má žalobca právo na náhradu trov konania voči žalovaným, ktorí sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania žalobcovi v rozsahu 100 %;
- c) sťažovateľka (žalovaná v 1. rade) je povinná zaplatiť žalobcovi 54 117,81 eur s 8,25 % úrokom z omeškania ročne od 7. novembra 2014 do zaplatenia;
- d) vo vzťahu k nároku uvedenému vo výroku III má žalobca právo na náhradu trov konania voči sťažovateľke (žalovanej v 1. rade) v rozsahu 100 %.

5. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka v zákonom stanovenej lehote odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 9Co/239/2018 z 25. októbra 2018 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Žalovaný v 2. rade odvolanie nepodal. Krajský súd uviedol, že pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci, v tomto smere sa v celom rozsahu stotožnil s podrobnými dôvodmi napadnutého rozhodnutia, ktoré v takomto prípade nebolo potrebné opakovať [§ 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], keďže podľa krajského súdu ani zo strany sťažovateľky neboli v priebehu odvolacieho konania tvrdené také skutočnosti, s ktorými by sa nevysporiadal súd prvej inštancie v dôvodoch napadnutého rozhodnutia. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu bolo podľa krajského súdu zrejmé, z ktorých skutočností súd pri rozhodovaní vychádzal, i to, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a to, či už išlo o existenciu pôžičiek alebo náležitostí uznania dlhu v súvislosti s § 558 Občianskeho zákonníka. Zároveň krajský súd poukázal na podľa jeho názoru podrobné a logické vysvetlenie v bodoch 38 až 48 odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia, s ktorým sa krajský súd v plnom rozsahu stotožnil.

6. Vo vzťahu k trovám odvolacieho konania rozhodol krajský súd tak, že žalobcovi a žalovanému v 2. rade priznal ako (podľa krajského súdu) úspešným účastníkom odvolacieho konania voči sťažovateľke nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu, a to s odkazom na § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 CSP.

7. Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd o dovolaní sťažovateľky rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol a žalobcovi a žalovanému v 2. rade priznal voči sťažovateľke nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Dovolací súd sa podľa sťažovateľky nevysporiadal so skutočnosťou, že odvolací súd zjavne použil postup „*skráteneho odôvodnenia rozhodnutia*“, avšak bez splnenia podmienok jeho použitia podľa § 387 ods. 3 CSP, čím porušil právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľka ďalej argumentuje, že z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ani z druhostupňového rozsudku nevie identifikovať žiadne vlastné právne posúdenie odvolacích námietok. Napadnuté uznesenie podľa nej nie je presvedčivé, keďže obhajuje absenciu odpovede na zásadné otázky nastolené sťažovateľkou v podanom dovolaní aj dovolaní.

9. Dovolací súd podľa sťažovateľky nereagoval na podstatné okolnosti vo veci samej, ktoré boli osobitosťami dotknutého súdneho konania, najmä neprihliadol na:

- a) skutočnosť, že žalovaný v 2. rade konal v spolupráci so žalobcom voči sťažovateľke, pričom práve na tejto skutočnosti podľa sťažovateľky založil okresný súd nepriaznivý výsledok pre sťažovateľku, keď za kľúčový argument považoval „*zhodné tvrdenie strán*“;
- b) vysvetlenie žalovaného v 2. rade k tomu, prečo neboli pôžičky účtované ako pôžičky a prečo boli poskytované v hotovosti – ako žalovaný v 2. rade uviedol, sťažovateľka bola v tom čase v zlej finančnej situácii, pre ktorú bolo voči nej vedených viacero exekúcií.

Prijatie platieb v hotovosti tak malo za cieľ „obísť“ vedené exekúcie. Sťažovateľka uvádza, že v rámci nachádzania spravodlivosti bolo protiprávne konanie nutné negatívne vyhodnotiť, napr. podľa zásady z neprávania nemôže vzniknúť právo;

- c) skutočnosť, že v priebehu súdneho konania boli preukázané skoršie dátumy úhrad úrokov z pôžičky, než mali byť uzatvorené samotné zmluvy o pôžičkách;
- d) priamy stret záujmov sťažovateľky a žalovaného v 2. rade pri uznaní dlhu, o ktorom žalobca musel vedieť, a teda bol daný dôvod na aplikáciu § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zastupovať iného nemôže ten, kto sám nie je spôsobilý na právny úkon, o ktorý ide, ani ten, záujmy ktorého sú v rozpore so záujmami zastúpeného (R 3/1998);
- e) odôvodnenie súdu prvej inštancie k existencii pôžičiek okolnosťami, ktoré vôbec nie sú rozhodné pre vec samu, pričom podľa sťažovateľky v konaní nebol nikdy preukázaný pôvod vložených prostriedkov, a preto nemohlo byť preukázané, že by žalobca reálne poskytol žalovanému v 2. rade peňažné prostriedky, ktoré by mohli byť pôžičkou.

10. Napokon najvyšší súd podľa sťažovateľky pochybil, keď sa v napadnutom uznesení vôbec nezaoberal tým, že odvolací súd (pre sťažovateľku nepochopiteľne) priznal náhradu trov odvolacieho konania žalovanému v 2. rade, ktorý neuspel v prvoinštančnom konaní a ktorý sám odvolanie nepodal, ergo, ktorý podľa sťažovateľky vôbec nebol v odvolacom konaní úspešný, ba naopak, využívajúc svoje oprávnenie neodôvodňovať uznesenie o náhrade trov konania podľa sťažovateľky túto nespravodlivosť voči sťažovateľke ešte zvýraznil. Z rovnakého dôvodu preto sťažovateľka napáda aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, a to vo výroku, ktorým najvyšší súd rozhodol o trovách dovolacieho konania v prospech žalovaného v 2. rade.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

11. Najvyšší súd sa k podanej ústavnej sťažnosti vyjadril podaním zo 6. júla 2022 doručeným ústavnému súdu 15. júla 2022, ktorého súčasťou bolo vyjadrenie zákonného sudcu JUDr. M. V.

12. V doručenom vyjadrení sa uvádza, že pokiaľ ide o trovy dovolacieho konania, z bodu 55 odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že o náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP a vyslovil, že žalobcovi a žalovanému v 2. rade voči sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Uviedol, že rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP) a rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponecháva na úvahu ústavného súdu.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

13. Žalobca sa ako zúčastnená osoba k doručenej ústavnej sťažnosti vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 18. júla 2022.

14. Žalobca vo svojom vyjadrení uvádza, že ústavnú sťažnosť sťažovateľky nepovažuje za dôvodnú. Zdôraznil, že sťažovateľka vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu o trovách dovolacieho konania napáda len tú časť napadnutého uznesenia, ktorou najvyšší súd priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči sťažovateľke žalovanému v 2. rade. Napadnuté uznesenie je v časti, v ktorej najvyšší súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči sťažovateľke, nepochybne správne, keďže žalobca mal voči sťažovateľke v dovolacom konaní úspech v celom rozsahu.

15. Navyše je však žalobca toho názoru, že najvyšší súd rozhodol správne aj o náhrade trov dovolacieho konania žalovaného v 2. rade, a to z dôvodu, že žalovaný v 2. rade voči rozhodnutiu krajského súdu dovolanie nepodal. Keďže dovolanie sťažovateľky bolo odmietnuté, strany sporu, ktoré dovolanie nepodali, mali v dovolacom konaní plný úspech.

16. Žalobca navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o ústavnej sťažnosti sťažovateľky tak, že tejto ústavnej sťažnosti nevyhovuje a aby uložil sťažovateľke povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania o ústavnej sťažnosti v celom rozsahu.

17. Žalovaný v 2. rade sa ako zúčastnená osoba k sťažnosti sťažovateľky nevyjadril.

III.3. Replika sťažovateľky:

18. Sťažovateľka sa k vyjadreniu najvyššieho súdu a vyjadreniu žalobcu vyjadrila podaním z 15. júla 2022.

19. Vo svojom vyjadrení uvádza, že sa v celom rozsahu pridrižiava právnej argumentácie uvedenej v podanej sťažnosti. Sťažovateľka zdôraznila, že z dôvodu chýbajúceho odôvodnenia jej vôbec nie je zrejmé, z akého dôvodu má nahrádzať trovy konania rovnako neúspešnému účastníkovi konania, ktorý je v procesnom postavení žalovaného tak ako sťažovateľka, pričom ani zákon samotný takýto druh náhrady trov nepozná.

20. Vo vzťahu k vyjadreniu žalobcu ako zúčastnenej osoby uvádza, že týmto vyjadrením žalobca reálne podporil meritórnú aj nemeritórnú argumentáciu sťažovateľky, keďže žalobca uvádzal právne argumenty v prospech žalovaného v 2. rade, čo v konečnom dôsledku preukazuje spätosť žalobcu so žalovaným v 2. rade a najmä neexistenciu sporu žalobcu a žalovaného v 2. rade *ab initio*.

21. Sťažovateľka ďalej argumentuje tým, že nemožno založiť úspech v dovolacom konaní, resp. v ktoromkoľvek štádiu sporu na tom, že určitý subjekt nepodal dovolanie, ako mylne argumentuje žalobca. S poukazom na § 60 CSP, ktorý výslovne určuje, že sporovými stranami sú žalobca a žalovaný (a nie jeden žalovaný voči druhému žalovanému), je totiž úplne zrejmé, že dovolanie podala strana žalovaného, keďže žalovaný v 2. rade nie je odlišnou stranou od sťažovateľky, iba iným subjektom na jednej žalovanej strane. Žalovaný v 2. rade preto nemohol mať úspech v odvolacom ani dovolacom konaní voči sťažovateľke.

22. Podľa sťažovateľky v konaní o ústavnej sťažnosti nemá žalobca postavenie subjektu, ktorý by mohol mať nárok na náhradu trov konania. Vzhľadom však na to, že vyjadrenie žalobcu sa sťažovateľke javí ako zjavne šikanózne, podľa sťažovateľky by mohol existovať dôvod na náhradu trov sťažovateľky za podanie vyjadrenia voči žalobcovi.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

23. Ústavný súd v uznesení z predbežného prerokovania, ktorým bola ústavná sťažnosť sťažovateľky čiastočne prijatá na ďalšie konanie, uviedol, že predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu bude výrok najvyššieho súdu o trovách dovolacieho konania. Najvyšší súd v napadnutom uznesení o týchto trovách rozhodol tak, že priznal ich náhradu voči sťažovateľke nielen žalobcovi, ale aj žalovanému v 2. rade. Podľa názoru ústavného súdu však tak rozhodnúť nemohol.

24. V odôvodnení napadnutého uznesenia vo vzťahu k trovám dovolacieho konania najvyšší súd uviedol, že o nich rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP, pričom rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP). Ako vyplýva z podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh, obdobným spôsobom rozhodol už krajský súd, ktorý však rovnako nebol v otázke trov konania zhovorčivý a uviedol len to, že pri rozhodovaní vychádzal z § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 CSP.

25. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

26. Podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

27. Podľa § 60 CSP sú stranami žalobca a žalovaný. Strany v spore majú voči sebe navzájom kontradiktórne postavenie, sú si navzájom protistrany. Ich záujem na výsledku sporu je rozdielny, kontradiktórny. Ich tvrdenia sa navzájom vylučujú, spravidla nemôžu byť obe pravdivé ani obe nepravdivé, pravdivé je práve jedno z nich (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 252 – 254). V kontradiktórnom postavení teda môžu byť vždy len žalobca voči žalovanému a naopak, nikdy to tak nebude vo vzťahu žalobca voči druhému žalobcovi alebo žalovaný voči ďalším žalovaným v určitom konaní. Vyplýva to už zo samotnej podstaty sporového konania.

28. Ak teda žalovaný za žiadnych okolností nebude v sporovom konaní v kontradiktórnom postavení voči druhému žalovanému, potom je zrejmé, že nemožno urobiť ani ten záver, že je jeden žalovaný úspešný voči druhému žalovanému. Úspech vo veci sa bude vždy posudzovať len vo vzťahu žalobca – žalovaný, keďže ho možno posudzovať len medzi stranami, ktoré stoja proti sebe.

29. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ ide o náhradu trov konania priznanú žalobcovi voči sťažovateľke ako žalovanej v 1. rade, všeobecné súdy podľa ústavného súdu správne vyhodnotili plný úspech žalobcu, keďže súd žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Tento záver platí tak pre rozhodnutie okresného súdu, krajského súdu, ale aj pre rozhodnutie najvyššieho súdu – v tejto časti je teda výrok napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o trovách dovolacieho konania správny.

30. Otázkou zostalo, ako rozhodnúť o trovách žalovaného v 2. rade, keďže ten odvolanie ani dovolanie nepodal – teda svojím správaním *de facto* nezapríčinil trovy konania, ktoré

vznikli žalobcovi. Podľa názoru ústavného súdu však o žalovanom v 2. rade ani nemalo byť rozhodované, pretože ten už vo svojej podstate nemal byť (a podľa zákona ani nebol) ani účastníkom odvolacieho konania, ani dovolacieho konania.

31. Ustanovenia § 75 a nasl. CSP upravujú tzv. procesné spoločenstvo – t. j. prípad, keď bude vystupovať na jednej strane viacero subjektov. Zákon pritom rozlišuje (a) samostatné spoločenstvo (upravené v § 76 CSP, podľa ktorého ide o také procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne), (b) nerozlučné spoločenstvo (podľa § 77 CSP ako také spoločenstvo, v ktorom ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný; procesný úkon jedného z nich platí i pre ostatných) a napokon (c) nútené spoločenstvo podľa § 78 CSP, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu.

32. Charakter procesného spoločenstva je determinovaný charakterom predmetu konania, teda hmotnoprávnou úpravou. Samostatné spoločenstvo je také spoločenstvo, kde každý zo spoločníkov má samostatný procesný nárok (povinnosť) voči svojmu procesnému náprotivku. V takom spoločenstve robí každý zo spoločníkov procesné úkony výlučne sám za seba, ich účinky sa môžu vzťahovať len k jeho osobe. Nezaväzuje teda svojím úkonom nikoho iného okrem seba, na rozdiel od spoločenstva nerozlučného.

33. Nerozlučné spoločenstvo v konaní je také procesné spoločenstvo, kde úkony jedného subjektu spoločenstva v zásade zaväzujú každý ďalší subjekt, ktorý je členom procesného spoločenstva. Možno konštatovať, že o nerozlučné spoločenstvo ide len vtedy, ak povaha predmetu sporu neumožňuje, aby ten bol prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému zo spoločníkov. Ak dochádza k zmene žaloby, k jej späťvzatiu či k uznaniu alebo vzdaniu sa nároku, je na procesnú perfektnosť takéhoto úkonu potrebný súhlas všetkých procesných spoločníkov vystupujúcich na jednej strane. Vyplýva to z povahy veci, keďže ide o úkony s takzvanou hmotnoprávnou relevanciou, vyžaduje sa súhlas všetkých dotknutých spoločníkov (II. ÚS 375/2019).

34. Podľa [§ 303 Obchodného zákonníka](#) kto veriteľovi písomne vyhlási, že ho uspokojí, ak dlžník voči nemu nesplnil určitý záväzok, stáva sa dlžníkovým ručiteľom.

35. Podľa [§ 307](#) ods. 1 Obchodného zákonníka ak sa za ten istý záväzok zaručí viac ručiteľov, ručí každý z nich za celý záväzok. Ručiteľ má voči ostatným ručiteľom rovnaké práva ako spoludlžník.

36. Z citovaných ustanovení, ako aj z predmetu konania jasne vyplýva, že sťažovateľka a žalovaný v 2. rade mali v konaní postavenie samostatných spoločníkov podľa § 76 CSP. Žalovaný v 2. rade prevzal na seba záväzok uspokojiť žalobcu, ak svoj záväzok nesplní dlžník (sťažovateľka), a žalobca tak bol oprávnený vybrať si, či si svoj nárok na plnenie uplatní od sťažovateľky alebo od žalovaného v 2. rade. Záväzok sťažovateľky a žalovaného v 2. rade nie je ich spoločným záväzkom a každý z nich je tak voči žalobcovi solidárnym dlžníkom, ale len sám za seba a aj v súdnom konaní vystupuje samostatne. Každý z nich bol oprávnený proti žalobcovi vzniesť samostatné námietky, z čoho vyplýva možnosť rozdielnej procesnej obrany. Každý zo žalovaných bol oprávnený v konaní robiť samostatné procesné úkony, ako aj samostatne uplatniť opravné prostriedky bez toho, aby sa ich účinky vzťahovali

aj na druhého žalovaného. Konajúce všeobecné sudy tak mohli a mali nárok žalobcu prerokovať a rozhodnúť samostatne proti obom žalovaným.

37. K otázke charakteru spoločenstva medzi solidárne zaviazanými dlžníkmi sa vyjadril aj najvyšší súd, keď v rozhodnutí č. k. 4/Cdo/203/2005 uviedol, že žalovaní solidárni dlžníci sú zásadne samostatnými a nie nerozlučnými spoločníkmi v konaní. Vysvetlil, že právny základ záväzku každého z nich a prípadné námietky proti nemu môžu byť u každého spoločníka posúdené nezávisle. Samotná povaha solidarity sa vyznačuje mnohosťou právnych vzťahov spätých iba totožnosťou plnenia či predmetu plnenia. Solidárny záväzok sa ale nemusí vyznačovať totožným obsahom, rôznosť práv a povinností k tomu istému plneniu je tu prípustná. Ak teda ide o samostatné záväzky, ktoré nemusia byť ani obsahovo totožné, potom už táto skutočnosť vylučuje, že by mohlo ísť medzi solidárnymi dlžníkmi o také spoločné práva, aby sa rozsudok musel vzťahovať na všetkých. Rozsudok sa nemusí vzťahovať na všetkých žalovaných solidárnych dlžníkov a o nerozlučné spoločenstvo nepôjde tiež preto, že veriteľ si môže zvoliť, či bude o celé plnenie žalovať všetkých alebo len niektorých spoludlžníkov. Z hmotného práva, podľa ktorého je len na úvahe veriteľa, či bude celé plnenie alebo jeho časť žiadať len od niektorého alebo od všetkých solidárnych dlžníkov, totiž vyplýva, že pasívne vecne legitimovaný je ktorýkoľvek solidárny dlžník sám osebe. Už z toho, že o založení procesného spoločenstva medzi solidárnymi dlžníkmi rozhoduje iba vôľa veriteľa (pôjde o tzv. dobrovoľné spoločenstvo), vyplýva záver o samostatnosti spoločníkov. Okrem toho, aj keby boli žalovaní všetci solidárni dlžníci, nemusí sa rozsudok vzťahovať na všetkých, lebo každému z nich prislúchajú jeho (resp. aj jeho) osobné námietky, ktoré budú posudzované iba vo vzťahu k nemu samému. Výsledok sporu tak môže vyznieť inak pre solidárneho dlžníka, ktorý vzniesol námietku premlčania svojho dlhu, než pre jeho spoludlžníka, ktorý tak neurobil. Rôznosť rozsudku môže byť dôsledkom aj napr. odpustenia dlhu voči jednému zo spoludlžníkov, ktoré nemá vplyv na povinnosť ostatných, alebo nemožnosťou plnenia na strane jedného z nich, pričom aj splatnosť záväzkov jednotlivých solidárnych dlžníkov nemusí byť totožná a záväzok každého z nich sa premlčí zvlášť (okrem rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4/Cdo/203/2005 pozri tiež rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6/Cdo/544/2015, nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 375/2019).

38. Z rozsudku krajského súdu vyplýva, že žalovaný v 2. rade odvolanie nepodal – podala ho len sťažovateľka. Práve s ohľadom na spomínaný princíp samostatného procesného spoločenstva teda krajský súd o žalovanom v 2. rade nemal vôbec rozhodovať – vo vzťahu k nemu sa márnym uplynutím lehoty na podanie odvolania stal rozsudok okresného súdu právoplatným a neskôr aj vykonateľným. To platí bez ohľadu na to, že súčasťou argumentácie sťažovateľky boli aj okolnosti súvisiace so žalovaným v 2. rade. Ak teda žalovaný v 2. rade v odvolacom konaní už nebol jednou zo strán konania, potom krajský súd nebol oprávnený rozhodovať o trovách odvolacieho konania žalovaného v 2. rade, pretože tie mu nemali vzniknúť. Ak mu vznikli – tým, že odvolací súd ho nechal, aby sa k veci vyjadril, potom toto pochybenie v žiadnom prípade nemôže byť na ťarchu sťažovateľky.

39. S ohľadom na vyjadrenie sťažovateľky, ktorá uvádza, že jej nie je zrejmé, „na základe akého argumentu bola odmietnutá časť ústavnej sťažnosti Sťažovateľky napádajúca výrok rozsudku odvolacieho súdu o náhradu trov konania Žalovaného 2 voči Sťažovateľovi, keďže takýto výrok odvolacieho súdu je zjavne neústavný a arbitrárny, očividne v ústavnej rovine

v rozpore s právom na spravodlivý proces, keďže jednoduchá aplikácia § 60 CSP a § 255 CSP tak bola zjavne nesprávna, a túto arbitrárnosť nenapravil ani dovolací súd“, ústavný súd poukazuje na časť III.1 uznesenia z predbežného prerokovania (konkrétne body 23 a nasl.), kde ústavný súd podrobne vysvetlil, že pokiaľ ide o rozsudok krajského súdu, ústavný súd nebol oprávnený výrok o trovách odvolacieho konania preskúmať – pretože tento rozsudok nebol samotnou ústavnou sťažnosťou sťažovateľky napadnutý (z petitu ústavnej sťažnosti vyplýva, že za porušiteľa sťažovateľka označila len najvyšší súd).

40. Ústavný súd s ohľadom na uvedené vyslovil porušenie práva na súdnu ochranu sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým priznal žalovanému v 2. rade náhradu trov konania voči sťažovateľke ako žalovanému v 1. rade, pretože napadnuté uznesenie v tejto časti považuje za zjavne svojvoľné, arbitrárne a právne nesprávne.

41. V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným týmto nálezom. Najvyšší súd je rovnako viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením [§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

V.

Trovy konania

42. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľke nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (výrok 3 tohto nálezu).

43. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 193,50 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 predstavuje sumu 11,63 eur. Trovy konania sťažovateľky pozostávajú z tarifnej odmeny právneho zástupcu sťažovateľky za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby), ktoré boli všetky uskutočnené v roku 2022, spolu vo výške 580,50 eur (3 x 193,50 eur), a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu v sume 34,89 eur (3 x 11,63 eur). Pretože právny zástupca sťažovateľky je platcom DPH, celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia priznanej sťažovateľke predstavuje spolu 738,47 eur vrátane DPH.

44. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.